

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА» (КИЇВ)
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ (БІЛА ЦЕРКВА)
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
УНІВЕРСИТЕТУ «УКРАЇНА» (БІЛА ЦЕРКВА)
АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ КОМУНАЛЬНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
(БІЛА ЦЕРКВА)
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
КЗ КОР «БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ»
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Суспільство, наука, освіта: актуальні дослідження, теорія та практика

**Всеукраїнська
науково-практична конференція**

21-22 грудня 2021 року

м. Біла Церква

ФОРМУВАННЯ ПАРТНЕРСЬКОЇ МОДЕЛІ ДЕРЖАВНО- КОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ КІНЦЯ ХХ- ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

*Мельник Л.М., к.пол.н., доцент;
Білоцерківський національний аграрний
університет, м. Біла Церква*

*Грек І.М., асистент,
Білоцерківський національний аграрний
університет, м. Біла Церква*

Із проголошенням незалежності України починає формуватися нова модель державно-церковних відносин. На законодавчому рівні відбувається закріплення і забезпечення гарантованих можливостей практичної реалізації свободи совісті.

Україна стає поліконфесійною державою. На початок ХХ ст. на в Україні діє понад 30 тис. релігійних організацій 50 віросповідань. Зросла кількість релігійних громад національних меншин, що входять до 730 об'єднань віруючих. Стабільно високими темпами розвиваються традиційні християнські церкви, протестантські союзи та об'єднання.

Таким чином, розвиток релігійного середовища країни свідчить про динамічне зростання кількості релігійних інституцій; збільшення питомої ваги населення, інтегрованого в різні види церковної діяльності й такого, що декларує власну релігійність; про розширення соціальної сфери, де наявність церков і релігійних організацій є дедалі більш відчутною; відчутний, а іноді й визначальний вплив має соціально-політична ситуація на окремі аспекти релігійно-церковного життя.

Водночас становлення релігійно-церковного комплексу характеризується як очевидним і динамічним його відродженням, так і нашаруванням старих проблем та нових труднощів.

Так, відродження українського православ'я супроводжується суттєвими внутрішньоправославними колізіями, його кризою та його розколом на три православні церкви. Цілком очевидно, що держава повинна була докладати зусиль для нейтралізації руйнівного впливу міжправославного протистояння на суспільні процеси, протидіяти зовнішнім чинникам, що інспірують цю ситуацію, всіляко сприяти знаходженню спільної платформи співробітництва усіх православних в Україні.

Не менш актуальною постала і проблема діяльності на теренах держави нетрадиційних та новітніх релігійних течій. Релігійні громади нетрадиційних культів істотно не впливають на загальну релігійну ситуацію в країні. їхнє інтенсивне поширення пояснюється активністю іноземних місій та їхніми значним фінансовими можливостями, відчуженістю значної маси населення атеїстично в недалекому минулому, країни від християнських традицій, розривом у соціальному досвіді й ціннісних орієнтаціях між поколіннями, ослабленістю традиційних церков і нерозвиненістю їхньої місійної структури.

Ставлення до неоруків потребувало врахування таких особливостей: неорелігії — дуже відмінні одна від одної релігійні спільноти, від вкорінених у глибокий історично-духовний контекст до явно тоталітарних із досить негативною міжнародною репутацією.

На думку вітчизняних фахівців переважна частина неоруків, які заповнювали духовний вакуум постсоціалістичної України відкриті до соціальної адаптації. В Україні були відсутні екстремістські релігійні організації типу «Аум-

Сенрікьо». які в ряді країн світу ініціювали ритуальні вбивства або масові самогубства, а також інші угруповання, що займаються поширенням наркотиків, сповідують расистські ідеї, крайній фанатизм та екстремізм.

Для захисту громадян від таких негативних явищ до ст.24 Закону України: «Про свободу совісті та релігійні організації» було внесено доповнення, згідно із яким органами державної виконавчої влади проводиться певна регламентація діяльності представників зарубіжних релігійних центрів та організацій в Україні, і тому вони мають право займатися проповідництвом релігійних віровчень лише в тих релігійних громадах, на запрошення яких вони прибули, за офіційним погодженням з державним органом, який здійснив реєстрацію статуту даної релігійної організації.

Конституція і вся правова система України кінця XX поч XXI ст як виразник стану і прагнень суспільства, покликана була створити умови для недопущення порушень свобод: світогляду і віросповідання — важливих чинників ідеологічної, морально-етичної та соціальної основи громадянського суспільства. Білль про права, Загальна декларація прав людини, нарешті і Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини — це орієнтири і суть пануючих в Україні уявлень про критерії та стандарти прав і свобод особистості.

Цінитися до рівня цих стандартів, забезпечити ефективне функціонування демократичних інститутів, вільну циркуляцію ідей та інформації — ці питання знаходяться в центрі постійної уваги та практичної діяльності органів виконавчої влади.

Пріоритетна роль при цьому відводиться зближенню національної правової системи з міжнародною та надання на національному рівні демократичної спрямованості усьому процесу законотворення в релігійній сфері.

Неухильне дотримання апробованих міжнародним досвідом принципів свободи совісті як невід'ємних прав людини є неодмінною ознакою громадянського суспільства. Для становлення Української держави в другій половині XX поч. XXI ст. це означало умову її повноцінної інтеграції в міжнародну спільноту, а також один із засобів досягнення внутрішньої стабільності в суспільстві.

Незважаючи на всю складність та неоднозначність процесів релігійно-церковного життя, українське суспільство усвідомило необхідність утвердження загальновизнаних норм свободи совісті. Це підтверджувало і визнання Україною основоположних принципів прав людини, ратифікація міжнародних документів. Приведення у відповідність до них національного законодавства та включення цих положень у програмні документи більшості політичних партій та громадських об'єднань, і послідовне відстоювання цивілізованих підходів до релігійно-церковних проблем.

Стаття 35 Конституції України чітко визначає право кожного громадянина на свободу світогляду та віросповідання, об'єктивно спрямована на надання кожному, незважаючи на його ставлення до релігії, рівних прав та можливостей. Положення ст.35 цілком і повністю відповідає ст.18 Міжнародного пакту про громадянські й політичні права та ст.9 Європейської Конвенції про захист прав і основних свобод людини.

Забезпечення свободи віросповідання обумовило й те, що законодавець передбачив кримінальну відповідальність за порушення рівноправності громадян залежно від ставлення до релігії (ст.161 Кримінального кодексу України) та за незаконне перешкоджання здійсненню релігійних обрядів (ст.180 Кримінального кодексу України).

Згідно з чинним законодавством, контроль з боку держави здійснюється не за діяльністю релігійних організацій, а за дотриманням ними законодавства щодо релігійної сфери, що притаманне будь-якій цивілізованій державі. Такий контроль однаковою мірою стосується будь-яких суб'єктів права – державних органів, релігійних організацій, посадових осіб і громадських організацій.

В Україні було заборонено встановлювати обов'язкові переконання чи світогляд. Виходячи з цього загального положення, викладачі релігійних віровчень і релігійні проповідники не можуть проповідувати нетерпимість до інших релігій або іншого світогляду людини.

Проблеми, що пов'язані із здійсненням свободи совісті, і сьогодні залишаються важливим завданням правового врегулювання.

Важливим фактом для формування партнерської моделі державно-конфесійних відносин в Україні кінця ХХ- початку ХХІ ст стало створення наприкінці 1996 року Всеукраїнської ради церков і релігійних організацій, яка і на сьогодні акумулює та узгоджує конфесійні ініціативи для подальшої гармонізації відносин Церкви і Держави, сприяє релігійним організаціям у виконанні їхніх статутних завдань, зміцненню порозуміння і терпимості між релігійними організаціями різних віросповідань, вдосконаленню правового поля державно-церковних відносин.

Варто зазначити, що чинне національне законодавство з питань свободи совісті та віросповідань пройшло експертизу в авторитетних міжнародних організаціях і установах. Так, зокрема, низка міжнародних конференцій, круглих столів, колоквиумів, які відбувалися в Україні, були одностайними у висновках що система державно-церковних відносин у нашій країні відповідає демократичним принципам, задовольняє права і свободи людини, ґрунтуючись при цьому на багатовіковій спадщині врегулювання відносин між цими двома суспільними інституціями, враховує історичні уроки як позитивного, так і негативного досвіду таких відносин.

ПЕТРО КІНДРАТОВИЧ ХУДЯКОВ (1858–1935 рр.): ПРОФЕСОР, ІНЖЕНЕР, ВИДАВЕЦЬ та БІБЛІОГРАФ

*Салата Г.В., д.іст.н., доцент,
Київський національний університет
культури і мистецтв, м. Київ*

Ім'я Петра Кіндратовича Худякова, видатного вченого-механіка у галузі прикладної механіки, одного із засновників і провідних представників нового наукового напрямку – теоретичного машинобудування – втілює в собі вагомий сторінку в історії науки і техніки загалом. П.К. Худяков своєю науковою діяльністю переконливо доводив, що не тільки техніка доповнює життєдіяльність людини, сама людина також «доповнює» технічні системи.

Історіографічні надбання окресленої проблеми, на перший погляд, чисельні і багатопланові: енциклопедичні, наукові, науково-популярні, біографічні, навчальні розвідки. Втім, історіографія носить описовий характер, часто калькуючи доробок попередників, не занурюючись у питання дослідження. Вище означене сформувало асиметрію історіографії та окреслює ряд невирішених раніше частин проблеми, яким присвячена публікація.

Інтелектуальна готовність дітей з порушенням зору до шкільного навчання

Коваленко І.В.....124

Особливості самоствердження у підлітковому віці

Шнітковська А. О.....125

СЕКЦІЯ
«СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В СУЧАСНОМУ
СУСПІЛЬСТВІ»

Європейський та вітчизняний досвід формування методології антикризового публічного управління на місцевому рівні

Самойленко Л.Я.....127

Фактори правоутворення

Сидоренко В.В.....129

Формування партнерської моделі державно-конфесійних відносин в Україні кінця ХХ- початку ХХІ ст.

Мельник Л.М.....132

Петро Кіндратович Худяков (1858–1935 рр.): професор, інженер, видавець та бібліограф

Салата Г.В.....134

Гурткова робота сільських культосвітніх закладів в Україні у 1920–1950-х рр.: історичний досвід та національно-культурні досягнення

Соколов В.Ю.....136

Румунський сепаратизм у Буджаку кінця ХІХ - ПОЧАТКУ ХХ ст.

Шевченко А.М.....143

Як самоідентифікуватися в умовах сучасної мовної ситуації?

Товт І.С.....147

Аналітичні центри як медіатори між науковими дослідженнями і суб'єктами політичного процесу

Лисенко Т.В.....149